

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Danne-Virke I

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 364.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-grundtvig03val-shoot-idm139670057567440.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Det første og vigtigste Spørgsmaal til Historien, det, uden hvis Besvarelse hvert andet Spørgsmaal er unyttigt, maa da være: er der skeet en *overnaturlig* Aabenbaring af Sandhed, 365 er den kiendelig og klar? Benægtede Historien dette Spørgsmaal, da maatte den dog kundgiøre os, at der i Tidens Løb vare kiendelige *Forvarsler* om den; thi Sandheden kan ikke fornægte sig selv, maa kundgiøre og aabenbare sig overnaturlig, naar den ikke, klar for alle, kan naturlig udvikle sig i Menneske-Livet; og til hine Forvarsler maatte vi da holde os, biende paa, hvad de bebudede, med Frygt eller Haab, alt eftersom de Forvarsler vare Trudslar eller Forjættelser. At de nu maatte være det Første, naar vi ene see paa *Sandhed*, det er aabenbart; thi Sandheds overnaturlige Aabenbaring kunde aldrig blive nødvendig uden ved Menneskets Brøde og Fald udaf den naturlige Forbindelse med Sandhed; og naar den da skulde aabenbares overnaturlig efter sin egen *adskildte* Villie, da maatte den aabenbares som *Dommer*; thi det var det eneste Forhold, hvori den, som blot Sandhed, stod til den faldne, Løgner hengivne Menneskeslægt. At nu Historien ikke heller mangler Forvarsler af dette Slags, det veed Enhver, som veed, at hvert enkelt Menneske *dør*; thi at Døden paa ingen Maade hører til den menneskelige Natur i *sig selv*, at den kun er Syndens Sold, Virkning af den fortørnede Sandheds Vidnesbyrd om sig selv, som maa tilintetgiøre Alt, hvad der hører Løgner til, altsaa hvilkensomhelst Tilværelse, der *udenfor Sandhed* vil være *selvstændig* og *selvraadig*, det er saa vist, som at *Døden* ei hører til Livets Natur; thi hvad der lever i Sandhed, kan ligesaalidt døe som Sandhed selv; men hvad der vil stjæle Livet af Sandhed, maa tabe det, saasomt Sandhed kræver Sit, maa selv befordre dets Tab ved at kæmpe mod Sandhed, hvori Livet ene boer. Men, hvad vi lettelig overseer ved det enkelte Menneske, hvis Død synes os naturlig, fordi den er hverdags og hører nødvendig til vor syndige Natur, det nødes vi til at indsee, naar vi betragte Mennesket i sin store, sammensatte Skikkelse: som *Folk og Stat*; thi vi kan ingenlunde sige, at det hører til en Stats Natur at forgaae, til et Folks at uddøe, og maae i det mindste erklære det for aldeles unaturligt, at et Folk kan uddøe aandelig, saalænge det legemlig forplanter sig, at en Stat kan forgaae i sig selv. Imidlertid lærer Historien ikke alene, at det skeer, men ogsaa, at det kun skeer, naar Sandhed aldeles foragtes, naar Sjælen vil løsrive sig fra Aanden og leve selvstændig i Legemet, naar de Enkelte forsmaa at leve i det Hele, fornægter deres Liv som Lemmer paa Statens Legeme, og fremkalde da nødvendig dens Opløsning som Følge af Sandheds Dødsdom over den opsætsige Løgn. Hvad her siges, er slet ikke 366 Andet end Udsagnet i bestemte Udtryk af den Sandhed, der til alle Tider var bekiendt, at der er et Maal af Vildfarelse og Last, som intet Folk kan overskride, uden at bøde derfor med sin Tilværelse som Folk, uden nødtvungen at betale den Sandhed og Retfærdighed sin Giæld med sit Liv, i hvis Hyldest og Kraft det ei vilde leve. Vi vil her forbigaae de vigtige, af Historien noksom beviislige Følger, som heraf flyde til Bedømmelse af Folkenes Raab paa Frihed og Lyst til *Selvraadighed - Demokratie* -, og kun bemærke, at Sandheds Dom over Stater og Enkelte ere klare, usvigelige Forvarsler for dens dømmende Aabenbarelse over hele Menneskeslægten, for Verdens Undergang; thi at Verden maa forgaae, naar Menneskeslægten naaer det samme Maal af Fordærvelse, som volder Folks og Staters Undergang, det er fra alle Sider klart, og at den Sandhed, der under Tidens Løb aabenbarede sig stykkeviis, maa ved dens Ende aabenbare sig fuldstændig, følger af sig selv. Men, saa vis som nu denne Sandhedens Aabenbarelse er, saa lidet trøstelig, see vi let, den er for os; thi den aabenbares som *Dommer* over en Brøde, hvori vi alle ere deelagtige, som en Kundgiørelse af, at den Død, vi timelig have lidt, er *evig*, at Løgners Død - Skilsmisse, Udstødelse fra Sandhed - er af Nødvendighed ligesaa evig som Sandhedens Liv, hvilket Løgner umulig kan dele, men kun bævende see og fortvivlet føle.